

โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิลักษณะเพื่อสังคมไทย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

พุทธศักราช 2551

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีประวัติศาสตร์มายาวนาน ถือกำเนิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในกระแสสังคมที่เริ่มคลี่คลายจากการตื่นตระหนกภัยสงคราม ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม หลังจากที่ยุทธการสหประชาชาติได้ก่อกำเนิดขึ้น เพื่อมุ่งเน้นความสมานฉันท์และผลักดันความร่วมมือทางด้านต่างๆ รวมทั้งการผลักดันทางการศึกษา เพื่อให้โลกใบนี้เจริญก้าวหน้าและมีสติปัญญามากขึ้น “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ได้สถาปนาขึ้น เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2492 ณ ถนนประสานมิตร กรุงเทพมหานคร เพื่อผลักดันการศึกษาทางด้านวิชาชีพครู ในช่วงเวลาที่วิชาชีพครูขาดแคลน และไม่สอดคล้องกับการขยายตัวของสังคม และศาสตร์ทางด้านศึกษาศาสตร์ยังใหม่ต่อสังคมไทยในขณะนั้น เป็นการเริ่มต้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เน้นบัณฑิตครูประถมศึกษา และประกาศนียบัตรครุมัธยมศึกษา “โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง” ถือกำเนิดขึ้นจากการผลักดันของ ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ซึ่งท่านเป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในขณะนั้น และท่านก็ได้มีบทบาททางด้านศึกษาศาสตร์ ทั้งที่โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง วิทยาลัยวิชาการศึกษา และสังคมไทย

เมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงได้ถือกำเนิดขึ้นแล้ว หลวงสวัสดิสารศาสตรพุทธิ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ระหว่างพุทธศักราช 2492 - 2497 ท่านเป็นผู้นำและผู้วางรากฐานระเบียบแบบแผนการฝึกหัดครู เป็นผู้บุกเบิกงานวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ และเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบแผนของปวงชนบุคคลในวิชาชีพครู

เมื่อถึงพุทธศักราช 2497 ปัญหาการขาดแคลนครูและนักการศึกษา เป็นปัญหาที่รุนแรงยิ่งขึ้นในสังคมไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทุกๆ ด้าน ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ผู้นำการศึกษาสมัยใหม่หรือผู้นำการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ในสังคมไทย ได้เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการให้ก่อตั้ง วิทยาลัยวิชาการศึกษา (College of Education) ขึ้น เพื่อพัฒนาปรัชญาแนวคิดและความรู้ความสามารถทางการศึกษาสมัยใหม่ ให้สอดคล้องผสมผสานสัมพันธ์กับสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาการศึกษาศาสตร์ให้เป็นวิชาชีพที่มีระบบแบบแผนและมีความลุ่มลึกในสังคมไทย พร้อมกับการประสานปริญญาทางด้านศึกษาศาสตร์ ทั้งในระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต เมื่อแรกเริ่มการสถาปนาวิทยาลัยวิชาการ

ศึกษาขึ้นแทนโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง (16 กันยายน 2497) ศาสตราจารย์ ม.ล. ปิ่น มาลากุล ได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งอธิการระหว่างพุทธศักราช 2497 - 2499 ศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี ดำรงตำแหน่งหัวหน้า คณะวิชาการศึกษา หลังจากนั้น ศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี จึงได้รับตำแหน่งอธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษา จนถึงพุทธศักราช 2511

ก่อนหน้าเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ในช่วงเวลาที่ ศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร เป็นอธิการที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา คณะอาจารย์ นิลิต และข้าราชการ ได้ร่วมกันเรียกร้องต่อรัฐบาลให้ปรับฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัย และย้ายสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการไปขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัยท่ามกลางการปกครองที่เข้มงวดรุนแรงของรัฐบาลทหารในขณะนั้น เพื่อความคล่องตัวในการพัฒนาโครงสร้างการบริหารและการเรียนการสอนที่จำกัด ไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยและการขยายตัวที่มีความหลากหลายวิชาชีพแล้วท้ายที่สุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ “มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร” ก็ได้รับการสถาปนาขึ้นในปีถัดมา (29 มิถุนายน 2517) โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร เป็นอธิการบดี (พุทธศักราช 2512 - 2521) และขยายตัวไปที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก พุทธศักราช 2539

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยกลางเมืองที่ทันสมัยก้าวหน้า ผสานสัมพันธ์กับกระแสสากลและพัฒนาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ พัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และผสานสัมพันธ์กับชุมชน วิทยาลัย “โพธิ์วิทยาลัย” ซึ่งมีองค์ประกอบที่ มศว องครักษ์ จะขยายบทบาทไปที่อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี และอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการต้นแบบของมหาวิทยาลัยชุมชนอีกกระบวนทัศน์หนึ่ง มีความร่วมมือกับภาคีต่างๆ ในพื้นที่ เน้นการผลิตบัณฑิตคืนถิ่นบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นประการสำคัญ

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก กำลังได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนจากพื้นที่ประมาณ 947 ไร่ ได้รับการอนุมัติให้ใช้พื้นที่จากสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) อีกประมาณ 206 ไร่ เมื่อปลายปี 2550 ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะใช้สำหรับสร้างโรงเรียนต้นแบบ พัฒนาเป็นระบบโรงเรียนสาธิต โรงเรียนวิทยาศาสตร์ และโรงเรียนภาษาสากลสำหรับอนาคต ส่วนหนึ่งควรจะเป็นโรงเรียนประจำ พื้นที่ ส.ป.ก. อีกส่วนหนึ่ง พัฒนาเป็น “แหล่งเรียนรู้ภูมิลักษณ์เพื่อสังคมไทย” เพื่อสร้างต้นแบบแหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสังคมไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทางด้านภูมิลักษณ์ในสังคมไทย ให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน
2. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เป็นศูนย์กลางการค้นคว้าวิจัยหลายหน่วยงานและหลายพันธกิจ เพื่อสร้าง

- องค์ความรู้ทางด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะสหวิทยาการ
4. เพื่อสร้างแปลงสาธิตและการฝึกปฏิบัติทางการเกษตร เกษตรกรรมธรรมชาติ การอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงาน พลังงานทดแทน เกษตรกรรมวิถีไทย
 5. เพื่อพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การทดลอง การสาธิต สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ บนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย

พัฒนาให้เป็นโครงการต้นแบบสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังคมไทย เป็นโครงการเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พื้นที่แหล่งเรียนรู้

พื้นที่ที่ได้รับมอบจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในปีพุทธศักราช 2550 (ประมาณ 206 ไร่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก โดยจะใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งประมาณ 60 ไร่

หน่วยงานในพื้นที่แหล่งเรียนรู้

1. วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย
2. ศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้ทางพฤกษศาสตร์
3. สถาบันสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
4. สถาบันการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
5. สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา
6. คณะอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร (ดำเนินการจัดตั้ง)

แหล่งเรียนรู้

1. พิพิธภัณฑ์ภูมิทัศน์
2. พฤกษศาสตร์แกลเลอรี
3. ฐานฝึกปฏิบัติและแปลงสาธิตเกษตรกรรมธรรมชาติ
4. ฐานฝึกปฏิบัติและแปลงสาธิตการทำนาวิถีไทย
5. สวนต้นไม้ใกล้ศูนย์พันธุ์

งบประมาณ

งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณรายได้ และการแสวงหารายได้ของมหาวิทยาลัยและของแต่ละหน่วยงานในโครงการ

แผนปฏิบัติงาน

ดำเนินโครงการระหว่างปี 2551 - 2553

ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการบริหารยุทธศาสตร์และหน่วยงานในโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นโครงการต้นแบบในลักษณะแหล่งการเรียนรู้และการบริการวิชาการ ที่ส่งผลไปสู่การผลิตบัณฑิต โดยมีฐานองค์ความรู้มาจากการค้นคว้าวิจัยและการปฏิบัติ เป็นพื้นที่ที่มีสภาพเป็นแปลงทดลองและสาธิต (Laboratory and Demonstration) ทางด้านภูมิลักษณะ ภูมิสังคม ภูมิปัญญาไทย ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศวิทยา บนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะเชื่อมต่อสังคมแห่งการเรียนรู้ของประชาชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา คณาจารย์และบุคลากร อย่างยั่งยืน